

ZPRÁVY Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Základní lidská práva a právní stát v judikatuře ústavního soudu

Vojtěch Šimíček

Dne 18. října 2000 uspořádala katedra ústavního práva Právnické fakulty ve spolupráci s Mezinárodním politologickým ústavem Masarykovy univerzity a Nadací Konráda Adenauera odbornou konferenci, věnovanou judikatuře ústavního soudu v oblasti základních práv a svobod a právního státu. Nutno předeslat, že tato konference zapadá do již vzniklé tradice odborných konferencí, věnovaných některému z témat z oblasti konstitucionalismu, které se každoročně v některém z podzimních termínů konají na půdě Právnické fakulty. Tohoto roku zvolené téma bylo věnováno problematice ústavního soudnictví a umožnilo odbornou a velmi potřebnou konfrontaci názorů z oblasti teorie i praxe.

Po úvodním slovu J. Filipa z pořádající katedry vystoupil se vstupním referátem soudce Ústavního soudu ČR P. Holländer a zabýval se v něm „Hlavními doktrínami Ústavního soudu České republiky“, z nichž zdůraznil zejména doktrínu materiálního právního státu, vyváženosti základních práv, vyloučení přepjatého formalismu, ústavně konformní interpretace právních předpisů atd. Po něm prezentoval svůj referát, nazvaný „Koncepte ochrany základních práv a svobod podle Ústavního soudu Slovenské republiky“ J. Drgonec (bývalý soudce Ústavního soudu SR) a snažil se v něm účastníky konference seznámit především se „zákulisím“ činností slovenského Ústavního soudu a s některými jeho poněkud kontroverzními rozhodnutími. Dalším vystupujícím byl V. Cepl (soudce Ústavního soudu ČR), který se v obecně laděném příspěvku zabýval problematikou právních principů v činnosti ústavních soudů. Čtvrtým řečníkem v pořadí byl L. Cibulka (PrF UK, Bratislava) s příspěvkem „Ochrana základních práv a svobod v Ústavě Slovenské repub-

liky“, ve kterém popsal ústavně právní úpravu sledované problematiky na Slovensku. Další vystoupení, které přednesl V. Sládeček (PrF UK, Praha) – avšak na jeho přípravě se podílel i V. Mikule – se od vystoupení předchozích odlišovalo tím, že bylo zaměřeno již pouze na jeden aspekt řízení před Ústavním soudem ČR, a to na možnost právnických osob veřejného práva podávat ústavní stížnosti tak, jak vyplývá z jeho judikatury. Posledním referentem dopoledního bloku byl E. Valko (bývalý předseda Ústavního soudu ČSFR), který se – stejně jako jeho předchůdce – zaměřil na konkrétní problém z judikatury (tentokrát) Ústavního soudu SR, a to na ústavně právní aspekty amnestie, kterou udělil bývalý předseda vlády V. Mečiar za trestné činy, spojené s únosem M. Kováče ml. do Rakouska a s mařením přípravy a průběhu referenda.

Odpolední program otevřel M. Gillis (Nejvyšší soud ČR) příspěvkem „Judikatura Ústavního soudu ČR z pohledu amerického právníka“. Po něm vystoupil A. Gerloch (PrF UK, Praha) s konkrétní analýzou a také kritikou aplikace interpretačního pravidla *lex posterior derogat priori* v nálezů Ústavního soudu ve věci Neštémice (č. 107/2000 Sb.). Rovněž studii konkrétní kauzy se zabýval V. Kratochvíl v referátu nazvaném „Právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 39 Listiny“. Praktický pohled na oblast lidských práv prezentoval M. Kyjovský (advokát, Brno) v příspěvku, věnovaném překážkám při uplatňování lidských práv v praxi, kdy např. upozornil i na možnosti korupce, průtahy v řízení či nedostatečnou právní úpravu při realizaci některých základních práv v činnosti obecných soudů a jiných orgánů veřejné moci.

Domnívám se, že konference poskytla velmi potřebný prostor pro konfrontaci názorů ohledně činnos-

ti ústavních soudů. Jak již bývá při podobných příležitostech pravidlem, zřejmě nejzajímavější část konference představovala diskuse po jednotlivých referátech, do které se zapojovali téměř všichni účastníci konference. Právě proto je velmi dobře, že mezi účastníky nebyli jen odborníci, kteří se na činnosti ústavních soudů bezprostředně podílejí, nýbrž i zástupci dalších institucí (Nejvyšší soud, Nejvyšší státní zastupitelství, advokáti, akademická obec), kteří měli příle-

žitost otevřeně hodnotit dosavadní činnost ústavních soudů ČR a SR. K zajímavosti konference nesporně přispěla i skutečnost, že umožnila srovnání činnosti dvou ústavních soudů, které k sobě mají historicky velmi blízko a vycházejí z téměř identické úpravy základních lidských práv a svobod a také právní kultury.

Z konference byl vydán sborník, který je možno si objednat na adrese Mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity.